

2.4 Analiza stepena zadovoljstva studenata i nastavnika on line sistemom učenja, pravci daljeg razvoja

Prebacivanje na onlajn nastavu zbog uvođenja vanrednog stanja predstavljalo je izazov za mnoge nastavnike, jer su se dugi niz godina pridržavali klasičnog načina predavanja. Promena je lakša došla onima kojima već godinama primenjuju nove tehnologije u svojoj nastavi. Sa izazovima tokom proteklog perioda suočili su se svi akteri u sistemu obrazovanja. S obzirom na to da se radi o kompleksnom nivou obrazovanja u okviru kojeg je, osim nastave u učionici, obavezna i praktična nastava, čiji se jedan deo obavlja kod poslodavaca, trebalo je uskladiti brojne aktivnosti.

Preko 90 procenta škola je koristilo Microsoft Teams aplikaciju kao alat za realizaciju onlajn nastave. Korišćena je i Zoom platforma, dok su ostale sredstva služila najčešće za direktnu komunikaciju i dogovor oko organizacije rada.

O tome kako su studenti prihvatili onlajn nastavu vršeno je ispitivanje u 60 studenata. Ono je pokazalo da je većina njih zadovoljna ovim načinom rada. Kao razloge zbog čega je ovaj vid nastave dobar, naveli su: veći stepen samostalnosti, u savladavanju gradiva, bili su kreativniji i više su se bavili istraživanjem.

Ipak, većina njih želela je da se vrati na redovnu nastavu u učionici. U situaciji fizičke izolacije, zajednički rad i interakcija sa drugim učenicima iz odeljenja, ima ne samo sazajnu nego i emotivnu vrednost, a to je studentima najteže palo u ovoj situaciji, naveli su. Takođe, rezultati pokazuju da većina roditelja smatra da učenici treba da budu u školi, jer oni ne mogu da preuzmu ulogu nastavnika, nijesu kompetentni za korišćenje digitalnih tehnologija, kuća se pretvara u veliku učionicu, posebno ako je u porodici više studenata. S druge strane, roditelji su se u velikoj meri složili da je onlajn nastava organizovana dobro, da su nastavnici posvećeni i da se trude da dopru do svakog učenika.

„Interesovalo nas je na koje su sve probleme nailazili prilikom nastave na daljinu. Kako je navedeno, pored ostalih, najčešći su bili: nezainteresovanost učenika za onlajn nastavu i ne odazivanje na zakazanu nastavu; usklađivanje onlajn nastave sa redovnom nastavom u slučaju da jedan deo odeljenja prati onlajn, a drugi deo redovnu nastavu; slaba koncentracija učenika; nedostatak socijalizacije i teškoće u komunikaciji“.

Ispitivano je i koji broj učenika objektivno nije mogao da prati onlajn nastavu. Pokazalo se da oko 50 odsto škola nije imalo značajan problem sa ovim načinom rada. U ostalim vaspitno-obrazovnim ustanovama procenat đaka koji objektivno nije mogao da prati on- lajn nastavu kretao se do 10 odsto, a samo u dve škole u većem procentu.

Da bi omogućili svim učenicima da savladaju gradivo, škole su se snalazile na različite načine. Uglavnom su povećavali broj konsultacija sa njima, a nastavni materijal su delili u štampanoj verziji ili putem mejla i telefona.

Poboljšana informatička pismenost

Najčešći pominjani odgovori na pitanje šta to pozitivno donosi prilagođena nastava su: nastavnici i učenici su poboljšali informatičku pismenost; u otežanim uslovima svi su pokazali veću posvećenost i volju za pomoć među kolegama i učenicima; kod pojedinih učenika ova nastava je uvela aktivnosti viših oblika učenja kao što su istraživanja, izrada samostalnih radova, eseja, kreativnih zadataka i slično; ovaj način nastave povećava i veću angažovanost i uključenost roditelja, što predstavlja pozitivnu stranu ovakvog načina učenja; kod jednog broja učenika zadaci koje su dobijali su bili zanimljiviji nego na redovnoj nastavi; ovaj vid nastave omogućava i veći individualni rad i saradnju sa studentima. Na osnovu svega može zaključiti da je nastava na daljinu u određenom smislu bila, ne samo intelektualno već i motivaciono podsticajnija u odnosu na redovnu nastavu.

Poseban izazov realizacija praktične nastave

Zbog poštovanja epidemioloških mera, poseban izazov bila je realizacija praktične nastave. Tokom pripreme upitnika preovladavala je hipoteza da će tokom prilagođene nastave vežbe i praktična nastava biti teže organizovana i da se neće u potpunosti realizovati u skladu sa akreditovanim programom. Dobili smo odgovor da se u 60 odsto ustanova nastava praktične nastave realizovala u potpunosti, a u preostalih 40 odsto delimično. Najčešći navedeni razlozi zbog kojih nije realizovana praktična nastava su uglavnom vezani za prelazak sa redovne na onlajn nastavu usled proširenja pandemije i zatvaranja velikog broja objekata u kojima su učenici obavljali praksu. Poslodavci u takvim uslovima nisu mogli organizovati ovu nastavu, pa su je visoko obrazovne ustanove realizovale u kabinetima i laboratorijama za sve programe koji nisu imali mogućnost obavljanja praktične nastave kod poslodavaca, a koji su bili

zatvoreni zbog pandemije. Procenat realizacije praktične nastave u visoko obrazovnim ustanovama je veoma visok. Veliki broj škola ju je čak u potpunosti realizovao u visoko obrazovnoj ustanovi.

Na pitanje da li su učenici stekli dovoljno praktičnih znanja neophodnih za dalje školovanje i rad, odgovorili su da se organizacija praktične nastave razlikuje od visoko obrazovne ustanove do visoko obrazovne ustanove, ali je zajedničko to da visoko obrazovne ustanove procenjuju da su dovoljno pripremile studente za praksu i uopšte za odnos prema poslu, da praktična nastava mnogo znači studentima, jer ih osposobljava za samostalni rad, a i pozitivno je ocenjuju. Ono što se može naglasiti jeste zavisnost nivoa pripremljenosti studenata od njihove motivacije, sa čim se slažu svi ispitanici. Motivisaniji studenti, pokazalo se, bolje iskoriste resurse i mogućnosti, koje im pruža praktična nastava.

Visoko obrazovne ustanove su dale dosta preporuka za poboljšanje nastave za sledeću školsku godinu, ako se nastavi sa prilagođenom nastavom. Pored ostalih, one traže da preporuke koje im daju institucije i NAT budu jasnije precizirane; ukazuju na važnost usklađivanja sa postojećim resursima; zahtevaju da se norme časova nastavnika skrate zbog dupliranja časova; smatraju da treba raditi na edukaciji i podršci. Najveći broj preporuka odnosio se na poboljšanje opremljenosti visoko obrazovnih ustanova i studenata sa IT tehnologijom.

ANALIZA

Fleksibilno učenje:

+ Studenti imaju veću samostalnost u učenju u odnosu na tradicionalni način učenja- veća je mogućnost samostalnog odabira literature za obradu gradiva, samostalno dolaženje do odgovora na određena pitanja, samostalno određivanje dinamike učenja.

– Samousmerenost u učenju može biti problem za studenata koji nisu navikli na samostalnost u učenju, pa odsustvo nastavnika/ce koji pažljivije nadgleda proces rada i redovnu dinamiku učenja može biti problem za ove đake i predstavljati otežavajuću okolnost i neefikasan način učenja.

Uključenost studenta:

+ Online nastava može povećati aktivnost studenata koji su stidljivi i povučeni u tradicionalnom načinu izvođenja nastave, jer u online nastavi nema javnog i vizuelnog nastupa koji mogu biti stresni za povučene i stidljive studenata.

– Online nastava može kod studenta da probudi osećaj izolovanosti, izdvojenosti ili čak opuštenosti u praćenju nastave. Interakcija je smanjena, često je i veoma teško doći na red za pitanje. Svako mora sačekati svoj red, jer ako bi svi pričali u glas, ništa se ne bi čulo.

+ Nastavnici/ce i studenti imaju mogućnost korišćenje različitih online alata i aplikacija za učenje i obradu nastavnih jedinica, sa kojima nisu imali mogućnost da se upoznaju u dosadašnjem toku nastave. Ovi alati i aplikacije nude različite mogućnosti- pravljenje kvizova i anketa, timski radu u izdvojenim sobama, korišćenje različitih linkova, videa i četova u nastavi, itd.

– Mana je ta što nastavno osoblje uglavnom nemaju mogućnost da koriste tablu već se sve kucaju u Word dokumentu ili u chatu, isto tako se i ne stavljaju domaći zadaci u prvi plan, već se samo ukratko objasne greške. Takođe, pojedini profesori nisu dovoljno vešti u korišćenju online alata i aplikacija, pa se javlja problem kreiranja naloga, pristupa online času ili izrade radova. Ovaj problem je izražen i zbog činjenice da studenti koriste više različitih aplikacija tokom jednog dana jer je nastavnom osoblju data mogućnost da samostalno odluče koju aplikaciju žele da koriste.

slika 1. GLAVNI SOCIOLOŠKI PROBLEMI ON LINE UČENJA